

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. III. Objectio cum solutio contra conclusionem positam numero 41. eaque
novis instantijs roboratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

intentæ sit pensanda ex culpa causæ, de his plura infra.

44. Resp. ad difficultatem ponenti causam per se ex se inefficacem pollutionis sine ratione excusante à culpa positionem causæ, sive ea causa sit talis, quæ de se solum habeat irritare naturam ad pollutionem, sive principaliter non sit ordinata ad hanc, sive sit verbum veniale, pollutio prævisa est voluntaria, & imputabilis ad solam culpam venialem, è contra si non sit obligatio vitandi causam per se inefficacem pollutionis, uti est levis tactus manûs aut amplexus in signum honestæ amicitia, &c. pollutio prævisa non est Imputabilis secluso periculo consensus etiam ad culpam levem, ita Marin *num. 69 & 70.* Ratio partis prioris est, quod cum pollutio non sit directè intentæ, nec ea in se terminet complacentiam, non possit continere culpam graviolem, quam sit culpa causæ, cum sit solum voluntaria voluntaritate indirectâ, seu in causa, sed dum est obligatio vitandi positionem causæ per se inefficaciter influentis in pollutionem,

positio causæ nequit continere culpam nisi venialem, ergo etiam pollutio prævisa continet solum culpam venialem.

Ratio posterioris partis sequitur ex *num. 41.* ubi nulla est obligatio vitandi causam per se efficacem pollutionis prævisæ non intentæ, ibi nullatenus est pollutio secutura imputabilis causam ponenti. Ergo multò minùs imputari potest ad culpam etiam levem ponenti causam per se inefficacem, quando non est obligatio impediendi causam per se inefficacem, seu remotam pollutionis.

Responsio hæc procedit de quavis causa per se inefficaci, seu remota cujusvis alterius effectûs prævisi, hic enim censetur solum procurari leviter in causa tali, dum est obligatio non ponendi causam, seclusâ verò obligatione non ponendi, nec leviter censetur procurari eventus malus non intentus. Hæc extensio probatur iisdem rationibus, quibus probata est proxima resolutio ad difficultatem,

* *

*

§. III.

Objectionum Solutio contra Conclusionem positam numero 41, eaque novis Instantijs roboratur.

45. **O**bjicies 1. Causa causæ est causa causati per causam juxta receptum axioma, quod si aliquando est verum, debet verificari in causa causæ per se efficaci, cum enim hæc communiter sit connexa cum eventu malo per *num. 38.*

causans ejusmodi causam causat in æstimatione morali hominum connexionem cum eventu malo, sed si sic, in æstimatione morali est illi voluntaria, & imputabilis connexio cum eventu, atquè adeo etiam eventus malus.

Re-

Respondeo ad argumentum apparen-
ter difficile. Primò retorquendo argu-
mentum, ab instantijs productis num. 41.
in quibus causa causæ per se efficacia non
est causa causati, aliàs ex fine honesto stu-
dens obsecans, horum audiens confessio-
nes, Chyrurgus tangens, & inspiciens
partes verendas est moraliter causa com-
motionis spirituum, & secururæ inde pol-
lutionis.

Respondeo 2. Distinguendo majorem
causa causæ est causa purè physica
causati per causam transeat major: est cau-
sa moralis, seu volitiva, subdistinguo,
si ponit causam causati cum obligatione
vitandi illam, aut cum intentione, vel
complacencia causati concedo majorem,
si ponit sine intentione, aut sine compla-
centia causati, vel sine obligatione vitan-
di causam nego maj. Distinguo similiter
minorem: sed si sic, in estimatione mor-
ali est illi voluntaria connexio cum eventu
malo, ipsèq; eventus malus, nempe si causa
causæ sit purè physica causati per causam
nego minorem, si sit causa moralis causa-
ti per causam ut dictum est ad majorem
concedo minorem. Ratio distinctionis
est, quod ut causa causæ dicatur causa
physica causati per causam, plus non re-
quiritur, quàm quod medio influxu phy-
sico concurrat ad effectum causatam: hoc
non sufficit ad causam moralem, sed de-
bet adesse obligatio vitandi causam causati,
aut debet poni causa causati ex hujus in-
tentione, vel complacencia, est ergo in
casu nostro causa causæ duntaxat causa per-
missiva secus volitiva causati. Distinctio-
nem hanc ostendunt exempla in confir-
matione n. 41, allegatâ,

Ulteriusquè eam firmo: DEUS est
causa vitæ longæ humanæ abundantis divi-
tius, honoribusque, ejusmodi vita est
causa per se alicujus peccati venialis, cum
sit moralis necessitas comittendi aliquid
veniale à diu vivente: & tamen DEUS non
est causa volitiva, & moralis peccati, sed
solum permissiva, idem patet in multis
simultaneè existentibus hominibus, qui-
bus inest moralis necessitas intra horam,
ut aliquis peccet venialiter, quin DEO
Imputetur peccatum, etsi sit causa homi-
num, quia hos non ponit cum obligatio-
ne eosdem non ponendi, aut ex inten-
tione secururi peccati.

46. Si dicas Sequi ex distinctione
data, quod etsi DEUS causando liberta-
tem nostram, & naturam inclinantem in
peccatum non sit causa moralis, & voli-
tiva peccati, sed permissiva, quia non
causat libertatem, & naturam, nec au-
xilium inefficax, ex intentione peccati,
aut ex complacencia in peccato, aut cum
obligatione vitandi libertatem, auxilium
inefficax & peccatum, est tamen causa
physica per se causati peccati per causam,
nempe per libertatem medio influxu
physico.

Respondeo cum Joann. Marin. de
Actib. Hum. D. 2. nu. 16 transeat totum
de causâ purè physica mediata, secus de
causâ per se physica Immediata concursu
distincto ab illo quo immediatè producit
libertatem concursu physico, & hoc me-
diante præter imò contra intentionem
DEUS sequitur peccatum.

Dixi transeat, quia negari potest quod
Deus physica causâ nostræ libertatis, sit cau-
sa per se mediata physica causati, peccati
per libertatem, quia ad causam per se etiam
medi-

mediatam physicam videtur requiri, ut mediate intendat id, quod causatur à causa immediata, causa immediata peccati est libertas voluntatis nostræ, per quam nec mediatè intendit peccatum DEUS. Et ergo DEUS causa physica per accidens causati peccati per libertatem, quam immediatè physicè causat.

47. Obijcies 2. Voluntarium est, quod procedit à principio intrinseco, nempe à voluntate cum cognitione finis per *num. 3* sed effectus malus prævisus in causa per se efficaci procedit à voluntate cum cognitione finis, ergo effectus malus prævisus in causa per se efficaci est voluntarius. Minor probatur: effectus accipiens existentiam à voluntate cum cognitione finis, procedit à voluntate cum cognitione finis, sed effectus malus prævisus in causa per se efficaci accipit existentiam à voluntate cum cognitione finis, ergo effectus malus prævisus in causa per se efficaci procedit à voluntate cum cognitione finis. Minor probatur, illud accipit existentiam à voluntate cum cognitione finis, quod existit à voluntate, quia ipsa vult, sed effectus malus prævisus in causa per se efficaci existit à voluntate, quia ipsa vult, si enim nollet, aut non vellet existentiam effectus mali, non existeret effectus malus, ergo effectus prævisus in causa per se efficaci accipit existentiam à voluntate cum cognitione finis, consequenter est voluntarius.

Respondeo majorem esse veram de effectu positivè procedente à voluntate cum finis cognitione, secùs de effectu permisivè procedente à voluntate: distinguo eodem modo minorem, effectus malus prævisus in causa per se efficaci proce-

dit à voluntate positivè nego minorem, procedit permisivè transeat minor. Distinguo etiam consequens, effectus malus prævisus in causa per se efficaci est positivè voluntarius nego consequentiam, est permisivè voluntarius transeat consequentia, quam viri doctissimi concedunt apud Marin cit. *num. 16*. Dixi *transeat*, quia ut observat *num. 17*. videtur esse implicans in terminis istis, effectus malus *procedit permisivè à voluntate cum cognitione finis*, quia quod præcisè permittitur à voluntate, non procedit à voluntate cum cognitione, ad voluntarium autè requiritur, ut procedat à voluntate cum cognitione, igitur effectus malus prævisus non est voluntarius ullatenus, sed permisivus.

Ad probationem minoris Distinguo majorem effectus accipiens positivè existentiam à voluntate, &c. procedit à voluntate &c. Concedo majorem, accipiens solùm permisivè existentiam à voluntate procedit à voluntate Nego majorem, vel juxta proximè dicta transmitti potest de processione permisivà, secùs positivà. Sub eadem distinctione Respondetur ad minorem effectus malus prævisus &c. positivè accipit existentiam à voluntate N. minorem; accipit permisivè, concedo minorem, & nego consequentiam. Aut potest consequentia transmitti de processione permisivà, secùs positivà. Ad probationem hujus minoris Distinguo majorem. Id accipit positivè existentiam à voluntate-&c. quod positivè existit à voluntate Concedo majorem, id accipit positivè existentiam à voluntate, quod permisivè existit à voluntate nego majorem, ad probationem hujus distinguo, ipsam vult positivè existentiam effectus ne-

go,

go, vult permissivè concedo. Ad minorem dico, effectus malus prævisus in causa per se efficaci existit positivè à voluntate nego minorem, existit permissivè concedo minorem. Ad hujus probationem si nollet tam positivè, quàm permissivè effectum, hic non existeret concedo, si nollet solùm positivè, permetteret tamen effectum hic non existeret Nego. Distinguo ultimum consequens, effectus malus prævisus in causâ per se efficaci positivè accipit existentiam à voluntate nego consequentiam, permissivè accipit existentiam à voluntate concedo consequentiam, & ideo nego esse voluntarium.

48. Obijcies 3. Procuratus à voluntate effectus est voluntarius, sed à ponente per se causam efficacem effectus est procuratus, ergo effectus causa per se efficax hanc ponenti est voluntarius, minor probatur: à ponente causam per se efficacem sub obligatione hanc vitandi est procuratus effectus, ergo etiam à ponente causam per se efficacem effectus est procuratus effectus, etsi non ponat causam sub obligatione hanc vitandi consequentia probatur, ideo à ponente causam per se efficacem sub obligatione hanc vitandi est procuratus effectus, quia ponere causam causantem per se effectum est procurare effectum, ergo etiam à ponente causam per se efficacem sine obligatione hanc vitandi est procuratus, quia etiam iste ponit per se causam causantem per se effectum.

Respondeo concessâ majori Nego minorem: ut consequentiam. Ad probationem minoris nego consequentiam, ad hujus probationem, Respondeo dupliciter. 1. Negando causalem antecedentis, aliâ in exemplis nostrâ conclu-

sionis, & confirmationis ponentes causam per se efficacem pollutionis, hanc procurarent, uti & lapsum filiusfamilias remanēs in domo paterna, concionator adiens meretrices ex fine convertendi, &c.

2. Distinguo causalem ponere causam per se efficacem sub obligatione vitandi causam est procurare effectum (idem est si ponatur ex Intentione, vel complacentia effectus) concedo, seclûâ obligatione, vel intentione aut complacentia effectus, ponere per se causam efficacem est procurare effectum nego causalem, & consequentiam. Ad hujus probationem dico etiam iste ponit causam per se causantem effectum sub obligatione vitandi causam, aut ex complacentia, vel intentione effectus nego, ponit causam per se causantem effectum sine dicta obligatione, concedo.

Illud potest transmitti, quod ponens causam per se efficacem effectus de se, & ex suis terminis procuret effectum in actu primo remoto, ponit enim mediû de se aptum, ut ex circumstantijs verificetur aut non verificetur, quod ponens causam per se efficacem effectus procuret effectum in actu primo proximo, & actu secundo; si ponit ex Intentione, aut complacentia, aut sub obligatione vitandi causam procurat effectum in actu primo proximo, imò in actu etiam secundo, secus seclûs dictis tribus circumstantijs, ut evincit conclusio *nu. 41.* cum suis exemplis, & alijs sub finem *nu. 45.* productis.

Dixi potest transmitti, quia seclûs iisdem circumstantijs nec in actu primo remoto dicendus est procurare effectum ponens ejusmodi causam ut liquet in DEO, qui causando libertatem no-

stram cum auxilio inefficaci, etsi ponat causam per se efficacem peccati, dici non debet procurare in actu primo remoto peccatum. Idem dic in exemplis sub finem *nn. 45.* adjectis.

49. Obijcies 4. Applicanti ignem tecto domus est voluntaria combustio domus, quia ponit causam per se causativam combustionis: estque ratio à priori, quod causa per se efficax effectus ex natura sibi intrinseca, atque indispensabili habeat vim indispensabilem intentivam, & procurativam effectus, quam vim obligatio vitandi, aut complacentia, aut Intentio effectus non auget, nec absentia horum omnium minuit, ergo si ponenti sub unâ circumstantia ex tribus est voluntarius causaliter, seu virtualiter effectus, est etiam voluntarius, & intentus virtualiter, si quis ponat causam sine omni circumstantia ex dictis tribus.

Respondeo concesso assumpto: Distinguo ejus causalem, quia ponit causam per se causativam combustionis sub obligatione vitandi illam concedo, & insuper intendit combustionem ac in ea sibi complacet: quia ponit sine obligatione vitandi illam, aut sine intentione, & complacentia: Ad rationem à priori distinguo habet vim physicè intentivam, & procurativam effectus concedo, habet vim moraliter intentivam, & procurativam effectus, id est, ponens talem causam, cui inest vis indispensabilis, moraliter intendit, & procurat effectum, seu illi, ut causæ morali attribuitur effectus nego. Concedo, quod obligatio vitandi, nec intentio aut complacentia augeat vim indispensabilem physicè intentivam effectus, efficit tamen, ut ei velut causæ

Intellectuali morali tribuatur effectus, hincque sit voluntarius, ac causaliter, seu virtualiter volitus à ponente causam ejus.

50. Obijcies 5. *Qui vult antecedens connexum cum alio vult aliud.* Juxta principium Scholæ Societatis contra Thomistas, ex hoc enim principio DD. Societatis deducunt, quod si DEUS physicè prædeterminet voluntatem ad materiale peccati etiam prædeterminet ad formale, quia materiale peccati est connexum cum malitia formali, sed causa per se efficax eventus mali est connexa cum eventu malo, ergo volens causam per se connexam cum eventu malo vult eventum malum, vel si hæc consequentia non valet, etiam Thomista jure negare poterunt, quod DEUS prædeterminando ad materiale peccati, prædeterminet ad formale.

Respondeo 1. Nego majorem universaliter, & absolute loquentem, ut patet ex obvijs in Theologia instantijs. DEUS enim volendo Christum ut redemptorem ante prævisum absolute peccatum vult antecedens connexum cum peccato, quin velit ipsum peccatum: Idem vult libertatem creatam cum auxilio inefficaci connexam cum peccato sine volitione peccati: Chyrurgus volens inspectionem, & tactum partium Secretarum femina vult antecedens per se connexum cum motione spirituum seminalium, pariter per se connexa cum pollutione, nemo tamen dicit, quod volitio ejusmodi antecedentis sit virtualis volitio commotionis spirituum, ac pollutionis.

Resp. 2. Distinguo majorem volens antecedens connexum cum alio tale, ad cujus positionem sine novo exercitio libero sequitur aliud, vult moraliter, & im-

imputabiliter aliud concedo, quando posito antecedente opus est novo libero exercitio, ut sequatur aliud, ponens antecedens connexum vult aliud nego majorem: in casu nostræ assertionis *num. 41.* posita causâ per se efficaci, & connexâ cum eventu malo, opus est novâ libertate, ut sequatur eventus malus, è contra in physica prædeterminatione voluntatis creatæ ad materiale peccati sine exercitio novo libertatis sequitur formale peccati. Est ergo major vera in casibus sequentibus, Primò si ponitur antecedens connexum sub obligatione vitandi tum aliud, seu effectum, tum antecedens, seu causam: vel Secundò si ponitur antecedens connexum ex complacentiâ; vel Tertio, si ponitur antecedens connexum ex intentione aliûs, tunc enim intentio effectûs subjectivè determinat ad ponenda media; vel Quarto, si ponitur antecedens conjiciens in proximum periculum peccandi, quando est obligatio istud vitandi.

§ 1. Concludo hunc §. & falsitatem majoris (quam plures pro principio sine

distinctione assumunt) declaro duabus alijs instantijs: constitutus in alto ædificio, ex quo non patet evasio igne grassante licitè se ex sublimi demittit cum certo mortis periculo *Less. lib. 2. de Just. cap. 9. num. 34. & lib. 3. num. 37. Mol. tr. 1. D. 119. Lug. de Fur. D. 10. num. 123.* concedit licitè quati e. g. turrim, in qua innocentes cum nocentibus sunt perituri, ut urbs expugnetur. Adde concedi etiam in bello navali fas esse navim succendere, ne ea cum hominibus, pulvere, & annona veniat in hostium manus sic teste M. Acatio de Valesco *to. 2. Resolutionum Moral. Verbo Homicidium Resolut. 37.* mandavit Ducibus Galleonum Philippus IV. ut eos succenderent: in his casibus antecedens est per se connexum cum morte Innocentium, quæ tamen non est plus, quàm permissivè voluntaria. Vide plura apud *Dian. p. 5 tr. 4. Resolut. 42. & p. 6. tr. 7. Resol. 48.*

* *
* *

§. IV.

An sit voluntarius effectus malus Prævisus in causâ per accidens?

§ 2. **N**omine causæ per accidens intelligitur illa, quæ est ex se indifferens ad eventum. Quaritur an eventus in ea prævisus malus sit voluntarius ponenti causam; malus, inquam, nam si

est bonus frequentes esse voluntarium probatur, quia ponens causam cum prævisione effectûs boni complacet sibi in eo & intendit, sed hoc ipso est voluntarius, ergo, major patet ex æstimatione omnium qui